

I. ÉVFOLYAM

9. SZÁM

ROMA LAP

1993. SZEPTEMBER

ÁRA: 9,50 Ft

HOSSZÚ ÚT

LD
„LUNGO DROM”

P O S T A F O R D U L T V A L

A táborozás

Táborozni mindig jó, főleg ha valaki olyan emberekkel és gyerekekkel van együtt, akik ugyan úgy gondolkodnak, mint ő. Ugyanis táborozni csak akkor érdemes elmenni, ha van az emberekben életkedv, szereti a közösséget, könnyen szerez barátokat, s ami a legfontosabb, szeret másokon segíteni. A Lungo Drom által szervezett táborban ez mind megvolt.

Nagyon jó volt a hangulat, pedig ismeretlen gyerekekkel voltam együtt. A cigány gyermekek nagyon megértették egymást. Ha valakinek rossz kedve volt, vele sírtunk mi is. Különösen az utolsó két

Címlapon: Hargitai Lajos felvétele

LD
„LUNGO DROM”

ROMA LAP
Megjelenik havonta

Kiadja: az
„Oktatási és
Továbbképzési
Központ”
Alapítvány

5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Telefon/telefax: (56) 420-110

Felelős szerkesztő: **Paksi Éva**
Tervezőszerkesztő: **Pozsa József**
Fotóriporter: **Hargitai Lajos**
Felelős kiadó: **Farkas Flórián**

Nyomdai munkák:
REPRO STUDIO Nyomdaipari
Egyéni Cég, Verseghy Nyomda Kft.
Szolnok

ISSN 1216-982X

napon, amikor közeledett a búcsú, és senki nem akart hazamenni. Ennyi szeretetet, amennyit én itt láttam és kaptam, eddig el képzelni sem tudtam. Volt ugyan néhány apró probléma, de melyik gyerekkel nincs?

Dél előttként a cigány hagyományokkal foglalkoztunk. Délután strandoltunk, vagy kötetlen foglalkozás volt. Este pedig énekeltünk, táncoltunk.

Sokat voltunk együtt, így sokmindent megtudtunk egymásról. Például, hogy ki milyen családi körülmények között él, mi a kedvenc időtöltése, mit sportol. Ez a hatnapos hagyományörző tábor olyan gyorsan elrepült, mintha csak egy napos lett volna. És ez mind annak köszönhető, hogy aranyos volt Éva néni, a táborvezetőnk, és hogy a gyerekek is olyan szépen figyeltek

egymásra. Olyanok voltunk, mint egy nagy család.

Szeretném megköszönni, hogy ez a tábor létrejött, s hogy nekünk, cigány gyerekeknek ennyi örömet szereztek.

Rácz Zsuzsanna
Jánoshida

Tisztelt Farkas Flórián Úr!

„A cigány gyerekek oktatásáért” Egyesület nevében köszönetemet fejezem ki azért a támogatásért, amelyet Valkó községbeli gyermekek részére 1993. augusztus 2.-től augusztus 8-ig tartó rákóczipalvai táborozás alkalmából szponzoráltak.

Köszönöm, hogy a gyerekek nyaralását emlékezetesebbé tették az autóbussz költségeinek átvállalásával, a meleg napok hőségét enyhítő üdítőért és fagyaltokért, a szolnoki strand hűsítő hullámaiért, és nem utolsósorban a késő éjszakába nyúló közös éneklést, táncbemutatót.

A táborozó gyerekek véleményei:

„Nagyon tetszett Szolnok városa, jól éreztük magunkat az uszodában. Felejthetetlen élmény volt a tábortüzi program, a késő estig tartó énektanulás, a cigánytánc bemutatók.”

„Nagyon jól éreztük magunkat és nehezen váltunk el **Rafael Lászlótól**, és **Kozák Lászlótól**.”

„Gyönyörködtünk a Szarvasi Arborétumban és élveztük a Katalin II. sétahajón tett kirándulást.”

Tisztelt Elnök Úr!

Mind Önnek, mind a szervezet tagjainak megköszönöm azt az anyagi támogatást, és azt a lelkiismeretes, fáradhatatlan munkát, amelyet csoportunk részére biztosítottak. További munkájukhoz sok sikert és jó eredményeket kívánok.

Tisztelettel:

Vidák Józsefné, elnök
Valkó

VÁNDORMASZEK (RÉSZLET)

– Drótozni! Fótozni!

Az ismétlődő kiáltás egyre erősödött. Aztán a léptek zuhogása. A nagy zuhogásból az volt nyilvánvaló, hogy felülről lefelé jön valaki. Bádog és szerszámok zörgése a háti ládában, végül előtűnt a ködből egy nagy, fekete bajusz, utána az az ember meg a láda.

Ilyen nagy és szép karikára pödört bajuszt ritkán látni mostanában. Géza meg is mosolygott, mikor ott termett a mokány kis ember. Hirtelen termett ott. Jött nyilván a fejsze csattogása iránt.

– Valami foltoznivaló, ha volna, kérem szépen...

Foltozni való edény minden házban akad, de nem minden esetben olyan pénz, amit erre szántak, és nem mindig van kedve az embernek előkotorni a foltozni való edényeket.

Géza vállat vont.

– Nincs nekünk ilyesmi. A jövevény ráült a diófatuskóra, amelyen Géza eddig a fát vágta, és letette maga mellé a ládáját.

– Keressen valamit, az isten áldja meg! A szegény embernek is élni kell.

Egy szőlőhegyen minden valamirevaló ember be tudja foltozni a lyukas fazekát. Mert könnyebb abban elkalapálni egy nittszeget, mint egy erős hordóabroncsban. Pléhkarikát is lehet alája tenni és megkenni kovással. Gézának sem okozott volna ez nagyobb gondot, de csak rakták félre a lyukas edényeket, arra az időre, ha majd nagyon ráér.

– Kilenc gyerekek van, jó ember. A picivel még ágyban van az asszony.

Gézát mintha ütés érte volna, olyan hirtelen fordult feléje.

– Mi? Kilenc gyerek?

– Kilenc, ahogy mondom. Talán nem tudok addig számolni, azt hiszi?

– Minek annyi gyerek?

– Hát ha születnek szép sorjában, kérem szépen.

Kimondja? Minek?... Azért csak kimondja.

– Hát lehet azon segíteni.

– Segíteni?

– Hát ha ennyi gyerek van, akkor könnyű, csak elmennek az orvoshoz...

Az idegen éppen cigarettára gyújtott. Vigyázni kellett, hogy a bajuszát ne érje láng, azért csak felsandított.

– Ej, nem is egészséges dolog az! No, keressen már valami munkát nekem, az Isten áldja meg!

Géza megint vállat vont, és várt. De az csak ült a rönkön, sőt elővett egy hosszú vasat, és a földbe kalapálta.

– Szóljon a feleségének már, no!

Igaz, Rózszi nélkül semmit sem szokott elhatározni. Ez meg különben is rá tartozik.

A köd éppen el kezdett ritkulni, sőt gomolyagokra szakadt, és áradt lefelé. Az pedig szép napot ígér. A következő percben elő is tűnt egy kis darab az égből, de olyan mélykék volt, amilyen csak így ősszel tud lenni, ha tejfehér sűrűségből hirtelen kibukkan.

A messziről jött ember rakosgatta a szerszámait, de Géza nem figyelt rá, hanem a házat nézte, amely ekkor fénycsóvába került, és csak úgy tündökölt. Néhány koszorú kukorica lógott az eres alatt, arrább hosszú füzérekben piros paprika.

Az ablak kitárult, megjelent Rózszi feje. Gesztenyebarna haj, hófehér arc és olyan kék szem, mint az a ritka szép kék égbolt.

– Adj valami foltoznivalót ennek az embernek! Az asszony hallgatott.

– No, talán nincs lyukas edényed?

– Van, de hát tudod...

Tudta: ami tegnap történt, az nem két krajcárba került. Kölcsön is kellett kérni.

– De ettől nem leszünk szegényebbek. Hozz valamit, ha már lerakodott ide.

Mikor az asszony eltűnt az ablakból, megint a jövevényhez fordult.

– Hová valósi maga?

– Messzire. Na, ugye, mondtam, hogy jó idő lesz!

– Nekem nem mondta.

– Akkor is szép idő lesz. Kell is ám, kérem, úgysí fő a fejem, mit adjak a gyerekekre. Egyik kicsi, másik pici.

Rózszi megjelent néhány lyukas lábasal. Még mindig néhány lyukas lábas szára, de most már érezhetően melegített a nap.

A mester a nap irányába tartotta az egyik lábást, hogy lássa rajta a lyukat. Aztán már vette is az ollóját, hogy megfelelő foltot kanyarítson rá.

– Előbb azt mondja meg, mibe kerül!

Rózszi lehajolt, hogy visszavigye a lábást.

– Húsz forint egy folt.

– Micsoda?

– Húsz forint. – A drótos egyáltalán nem nevetett, nem is mosolygott, de nevetett hangosan Géza.

– Hallja, magának mégsem lehet annyi baja, ha ilyen jó kedve van tréfálni!

– Ne mondjon ám ilyet, hogy húsz forint! – Rózsziak egy kis vér szökött a sápadt arcába.

Gézának még inkább nevetetnékje támadt. Kivette az asszony kezéből a lábaskat, és odadobta a tuskó mellé.

– Hát nem látod, hogy viccel? Nem veszünk össze, igaz-e?...

– Velem összeveszni? Velem aztán nem lehet összeveszni. Olyan még nem is volt...

Rózszi is megnyugodott.

– Ha vicc, akkor az körülbelül azt jelent, hogy két forint egy folt. No, legalább meglesz ez is.

Mikor az ember az első rég nem használt lábást kézbe vette, és végigsimította a két foltot, annyira fellelkesült az asszony, hogy visszament a házba, és mindent előszedett, amit csak talált. még a kis Vali játék kannáját is. Gyakorlott kéznek nagyon gyorsan megy ez a munka. Inkább egy kicsit lassított az ember, és közben szóval tartotta a házaspárt.

– Csak a nagy fiam miatt szakad meg a szívem.

– Azért aztán miért? – kérdezte Géza.

– Ne is kérdezze! Tizenhét éves létére elvett egy huszonhárom éves vénlányt.

– Maga meg mért engedte?

– Hogy én engedtem? Én végigvertem az ostomyéllal, az anyja meg úgy rítt, hogy összefutottak a szomszédok, mikor megmondta a szándékát. De mind hiába volt. Fogta az öreg kést, és a szívének szegezte: „Vagy elveszem, vagy meghalok!” Pedig énnálam aztán olyan éles minden kés, mint a borotva.

– Szóval mégis elvette? – Az ilyen történet akarva, nem akarva magával ragadta Rózszi.

– El, mert én azt mondtam magamnak: légy ésnél, öreg! Ha nem engedsz nekik, akkor is elcsavarog vele a fiad, és rongyember lesz belőle, abból a fehérnépből meg... No, nem akarok rondát mondani a téssasszony előtt.

– Aha! A végén beleegyezett.

– Elrendeztem a sorsukat. Igaz, hogy tizenhatezer forintom bánta. És még akkor számítsák hozzá a lakodalmat negyvenkét személlyel! Építettem nekik házat, odaadtam az egyik lovat. A leány apja ért a bognármesterséghez. Elmentem hozzá, és azt mondtam: „Ide figyelj, Gyula! Csinálsz nekik kocsit, mert ha nem csinál, odalesz az egész boldogságod a lányodéval együtt!” Hát csinált is. Szépen megélnék a fuvarozásból.

– Abból meg lehet, az biztos – hagyta rá Géza –, csak hogy akkor minek fáj a maga feje?

– Mégiscsak vén hozzá!

Rózszi csak ekkor ocsúdott fel az ámulatából.

– Tizenhatezer! Te jó isten, akkor maga gazdag ember!

– Szegény vagyok, kérem. Nyolcna a terhe van még rajtam.

Az értelmiséggé válás hosszú útja

A polgárjogi mozgalmak első átütő sikerét a kisebbségi értelmiségiek határozott fellépése hozta meg. A történelmi tapasztalat bizonyítja, a tanult ember többet segíthet népének. Oktatás és művelődés, ez az a két fogalom, amely lehetővé teszi a kitörést. Népről, kisebbségről és a felemelkedésről beszél a kérdés avatott szakértőjével, **Csalog Zsolt** író-szociológussal munkatársunk Csillei Béla.

- Mást sem hallani a médiákban, mint nép, nemzet, sőt nép- nemzeti. Ön szerint aktuális e ma ezeket a fogalmakat használni?

- Én nem szívesen használom őket. Sokkal inkább szerepel a szótáramban a társadalom, mint meghatározó kifejezés. Az előbbi fogalmak szinte teljesen kiürültek, mintha kizárólag manipuláció céljára használnánk már fel. Talán még a nemzet az, amit kevésbé érintettek ezek a szándékok. A társadalom kifejezés viszont megfoghatóbb, szaktudományosanabb kezelhetőbb. A nép és a nemzet fogalmakat nagyon gyakran kirekesztő céllal használják a szó szőlói. Akit ők másképpen vélekedőnek tartanak, mint ha nem is tartozna ide. Ennek ellenére én látok egy még veszélyesebb tartalmat ebben. Mégpedig a szó gumi voltát. Nem jelent és nem is akar jelenteni semmit. Mindössze egy ilyen fiktív hivatkozási alap, amely mögött nincs semmi. Mert mi az a nép? Találkozom én a néppel? Ki az, akire rámondhatom, hogy igen, ő a nép?

- És a népi ideál, a népi kultúra? Ezek mit jelentenek?

- A tradicionális kultúrára, a hagyományos népi kultúrára mondják ezt a kifejezést, amely azonban ma már nincs meg. Egy tovább élesztett, múzeumba hurcolt változata még megvan, de ez már nem a népi kultúra. Ne álltassuk magunkat. Való igaz, ez egy olyan dolog, amire szükségünk van. És én, mint néprajzos, aki éppen itt, Szolnokon több mint öt évig dolgoztam ezen a területen, mondhatom, szükséges ezt tovább is csinálni. Szó nincs valamiféle elutasításról, ami a valós népi kultúrát jelentené. Hanem az ellen szólók, ami csupán porhintés. Ez mélységesen veszélyes lehet a társadalmi tudatunk, az önismeretünk szempontjából.

- Ez a porhintés gyakorta szól a határon túl élő magyarsághoz is. Ön hogyan látja, mennyire fogékonyak erre?

- Örömmel látom, hogy egyre kevésbé. Ők nem szeretik ezt a játékot, ami

valamely hazai, belpolitikai játszma figuráiként használja fel érzéseiket. Egyre inkább hallani olyan hangokat, a határon túli magyarság részéről, hogy inkább az itt élő nemzeti- etnikai kisebbségekkel foglalkoznának az illetékesek. Hiszen teljesen logikus, hogy az ő helyzetükön akkor tudnánk igazán segíteni, ha egy mintát adnánk. Ha ezt a kis országot megcsinálnánk olyanná, amelyben a kisebbségeknek a parádicsoma alakulna ki. A lehető legteljesebb mértékig rendezett helyzet volna tapasztalható. Az számukra a legnagyszerűbb hivatkozási lehetőség. Mércé, amely az ő sorsukon is lendítene. De ez az állandó üres hivatkozás, blöffölés, amely a határon túl élők nevére és bőrére megy, nagyon sok kárt okozhat. Valóban komoly veszélynek tesszük ki őket ezzel.

- És idehaza változott-e valamit a kisebbségek helyzete? Hozott e nagyobb lehetőséget az új törvény?

- Nem hiszem, hogy megoldotta volna a helyzetet, mert mindaz, ami pozitívum benne, az is hosszabb távon adhat lehetőségeket. Sokkal gyorsabb intézkedésekre volna szükség, nem mint ahogy a törvény írja, évek múlva. Gyorsabb és radikálisabb intézkedésekre, belenyúlásra. Nagyon határozottan látom, bizony veszélyhelyzet van. Különösen a cigányság körében. Bizonyos különösen hátrányos régiókban majdhogynem puszkaporos a levegő. És látom, mennyire nem kezeljük ezeket a helyzeteket, ami bizony elborzaszt.

- Mióta foglalkozik ezzel a témával, a hátrányos helyzetű kisebbségek, cigányok helyzetével?

- Közel húsz esztendeje kísérem figyelemmel a helyzet alakulását. Mint szociológus, nagyon úgy látom, olyan helyzetbe kerültek, ami szinte a népiértés fenyegetettségét hozza elő. Ez ellen pedig tenni kellene. Egy kisebbség helyzete mindig a többségtől függ. Tehát egy képtelen elgondolás az, hogy ők maguk oldják meg majd a problémáikat. Egy ilyen viszonyban mindig a többség a meghatározó. Ilyen értelemben tehát el-

Egy kisebbség helyzete mindig a többségtől függ.

sősorban a kormányzatnak, a magyar társadalomnak kellene lépni. Ma, sajnos nagyon belebonyolódtunk egy általános rossz európai helyzetbe, az idegengyűlöletbe. A másságnak egy intoleráns kezelési módjába. Ez annál is inkább igaz, mert a politika is manipulált. Így tehát nem a kisebbségnek van szerepe saját helyzete megoldásában, hanem a többségi társadalomnak. És természetesen maguknak a kisebbségi szervezeteknek.

- **De úgy tűnik a romaszervezetek inkább egymás ostromozásával vannak elfoglalva, mint a problémák valós megoldásának kezelésével. Kevés azon szervezetek száma, melyek ténylegesen a kisebbség ügyéért tevékenykednek.**

- Ezt nevezhetnénk egyfajta gyermekbetegségnek is. Azt hiszem, ki fogják nőni és bizonyos vagyok benne, hogy megtalálják a nekik rendelt utat. Viszont valljuk be őszintén, ez nemcsak a romákra jellemző. Ott van számos egyéb szervezet, politikai párt, amely hasonló gondokkal küszködik. Nem várható el a cigányságtól, hogy most azonnal megtalálják a helyüket. Itt olyan emberekről van szó, akik igazán most tanulják még a politizálást, a saját érdekképviselésük felvállalását. Természetes, hogy a többségi társadalomról vesznek példát, ahol, mint látjuk, ugyanolyan veszekedés, marakodás a jellemző. Amíg ilyen példákat látnak, addig nem csodálkozhatunk azon, hogy maguk sem találják a helyüket.

- **Hiányzik a cigány értelmiség. Létszámukhoz mérten igen alacsony a komoly végzettségű, cigányságát vállaló személy. Mire vezet ez?**

- Való igaz, nincs meg az a csoport, aki felvállalhatná a többség felemelését. Az amerikai feketék sokat panaszkodnak, hogy nem megfelelő a létszámáránya a tanult embereknek. Hozzájuk képest azonban a hazai cigányság összehasonlíthatatlanul hátrányosabb helyzetben van. Nálunk olyan hihetetlenül alacsony a cigány népességen belül az értelmiségi létet választó emberek száma, hogy ez szinte alapjaiban határoz meg minden további lépést. Szükség volna ennek a helyzetnek a jobbítására, s ezt már az iskolapadokban, a gyerekkorban kellene megkezdeni. Európa népei körében példátlan ez a helyzet. Legközelebb talán a kurdoknál van ilyen. Aminek az a következménye, hogy egy félértelmiségi réteg kénytelen vezetni a cigányságot, ami hosszabb távon nem járható. Politizálni igazán csak az értelmiség tud. Azt hiszem amint artikulálódik az ő csoportöntudatuk, meg fogják teremteni ezt a hiányzó értelmiséget. A jelenlegi helyzet ugyanis igen fájdalmas, és komoly

Belőle már a jövő cigány értelmisége lehet

gondok forrása. Itt van ez a fantasztikus méretű munkanélküliség, ami a cigányság körében a 70 százalékot is eléri. Ez úgyszólván semmi esélyt sem ad a roma fiataloknak a munkábaálláshoz, amikor elhagyják az iskolapadot. Lehetséges, ha itt tudnánk alkalmazni a pozitív diszkrimináció elvét, a kisebbségi fiatalok előnybe helyezését, akkor valószínűleg jobban tudnánk kihasználni ezt az elkövetkezendő néhány évet. Teremthetnénk egy értelmiségi magot. Ezek a fiatalok egyszerűen nem tudnak mit kezdeni az idejükkel. Így legalább tanulhatnak. Hiszen mondanom sem kell, a tehetségben náluk nincs hiány.

- **Tolerancia és oktatás?**

- Igen. Türelem, következetesség és oktatás. Talán a mai általánosan tapasztalható intolerancia mégsem teszi lehetővé a cselekvést. Átfogó ösztöndíj-rendszert kellene kialakítani, kollégiumokkal, speciális iskolákkal. Heves erőfeszítést kell tennünk arra, hogy ezeket a fiatalokat beiskolázzuk, kialakítva egy kiműveltebb réteget. És ezzel nemcsak a cigányság nyerne. Minden bizonnyal oldódna ez az áldatlan viszony, ami a magyarság és a cigányság között kialakult. Mint mentőövet kaphatnánk ezen a lehetőségen. A kialakuló cigány értelmiségen, amely tárgyalóképes lenne, képviselni tudná népe érdekeit. Képzettsége folytán pedig átláthatná a valós problémákat, megoldást is keresve rá. Válságmenedzselésre alkalmas csapat jöhetne létre. Ez pedig mindannyiunk számára megnyugvást jelentene.

A beregszászi cigányvajda

A lakótelepek házai közt szeméthalom, az utak aszfaltcsíkját hatalmas gödrök szabdalták járhatatlanná, a kerítéseken pedig öles betűs feliratok éltetik a nemrég kivívott szabadságot. Ukrajna most a demokrácia frissen szerzett élményét és kínjait éli meg. Az utcanévtáblák, az üzletek feliratai, de még a hivatalok is kétnyelvűek. Mint ahogy a házak ablakaiba kitett kis cédulák is. Ez a ház eladó – mondja a szöveg magyarul, ukránul. Aki teheti, megy át „magyarba”, dolgozni, batyuzni.

Kisebbségnek lenni, mindenütt nehéz. Különösen, ha az ország gondban van. A nehézségek egyik bejáratott vezetője a másság üldözése. Kárpátalján azonban béke van. Ukránok, ruszinok, magyarok, cigányok együtt próbálják átveszteni a nehéz éveket. Érzik, tudják, a gyűlölködéstől csak szegényebbek lennének, míg a béke talán feloldja a nélkülség gondjait. Az esélyekről, az életről

Balogh Lajos, a beregszászi járás Romaszövetségének elnöke így beszél:

– Nem könnyű itt sem magyarnak, sem cigánynak megélnie. Az új világ, ami eljött, nemhogy könnyített volna, de inkább csak összezavarta az embereket. Sokan sírják vissza a régit, a biztosabbat, ami persze tudjuk, nem volt jobb. Mégis van valami visszahúzódság. Sajnos, a demokráciával nemcsak a szabad-

ság, hanem a munkanélküliség is beköszöntött. Szinte mindenütt leálltak a gyárak, szétmentek a kolhozok, így nincs, aki munkát adjon. Nekünk, cigányoknak, pedig különösen nem. De azért megvagyunk, élünk, reménykedünk.

– Hallatja-e szavát a Romaszövetség? Figyelnek e a hatalom képviselői a cigányokra?

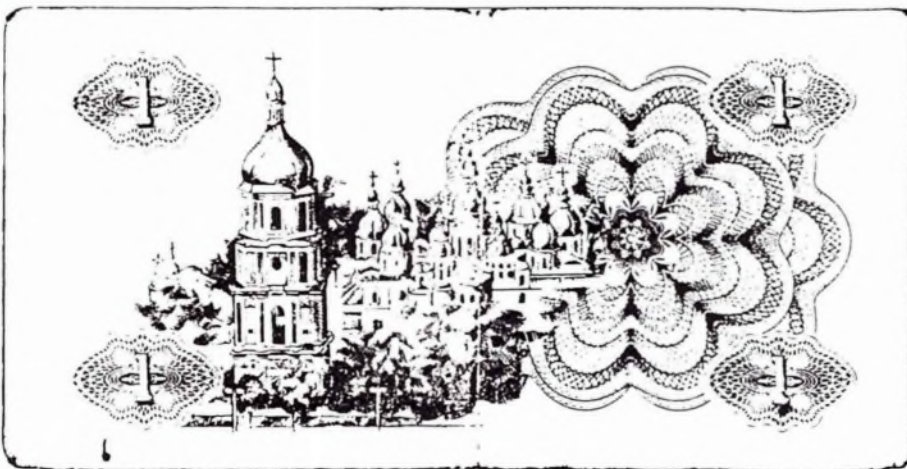
– Kárpátalja valamennyi járásában már megalakult a Romaszövetség csoportja. Ezekhez szép számban csatlakoznak a cigányok, veszik fel a kapcsolatot a megválasztott vezetőséggel. Tagdíj nincs, hiszen egy szervezet erejét nem az a néhány kupon vagy fillér biztosítja, hanem a jószándék. Járásunkban a tagság egy hét fős elnökséget választott, melynek én lettem a vezetője. Talán ezért is hívnak cigányvajdának. Nem könnyű tenni is, nem mindig vannak bizalommal irántunk a helybéli vezetők. De azért, ha összefogunk, sokszor sikerül kiharcolni valamit. Legutóbb például vízvezetékét a cigánytelepre. Gyakran próbálnak úgy háttérbe szorítani, hogy pénzt kínálnak nekünk megoldás helyett. Ebbe azonban nem mehetünk bele. Sokkal hasznosabbnak tartom, ha inkább kézzelfogható segítséget, építőanyagot, gépeket, teherautót biztosítanak. Így nincs az a veszély, hogy véletlenül kézen-közön eltűnik a pénz. Ugyanakkor félok az is, mire kiutalják, már régen nem ér annyit. Most 100 forint majd' hatvanezer kupont ér a fekete piacon, miközben egy átlagos fizetés alig negyvenezer kupon. Ezért veszekszem én mindig az előljárással, ne pénzt, hanem segítséget adjanak.

– És a tagság bizik önökben? Van tekintélye a szövetségnek a cigányság körében?

– Szinte naponta keresnek meg különféle panaszokkal, problémákkal, hogy most azonnal segítsek nekik. Nehezen értik meg, egyszerre minden nem megy. Nemcsak mi vagyunk szegények, de az ország is. A nincsből pedig nehéz adni. Sok a munkanélküli, a nem dolgozó a romák között. Jónéhány közülük szeretne valami munkát, de nem megy. Így megpróbálnak valahogy megélni. Kereskednek, batyuznak, vásároznak. Átmenetnek „magyarba” üzletelni, vesznek valamit, itthon eladják. Tudom, ez nem megoldás, de mégis valami. Munkanélküli segély ugyanis nincsen. A feltételek olyan bonyolultak, és olyan kevés az a pénz, hogy a cigányok inkább fel sem iratkoznak a listára. Boldogulnak, ahogy

1 kupon = 1,8 fillér

tudnak, néha rossz úton is járva. Ebből adódik feszültség, összeütközés, aztán jönnek, simítsam el a bajt. Ha az olyan könnyen menne... A beregszászi járásban sok olyan község van, ahol igen magas a cigányok száma. Ilyen Badaló, Mezővári, Nagyberg, Bótrágy, Gát, vagy Beregújfalu. Sok a gyerek, akik nem akaródnak iskolába járni. Hiába az agitálás, a rábeszélés, a segítség, nem szeretnek tanulni. Középiskolába, szakmára pedig egyáltalán nem mennek. Persze ennek nemcsak a nemakarás az oka, hanem a nyelvtudás hiánya is. Kizárólag cigányul, vagy magyarul beszélnek, ami a mindennél megtalálható magyar iskolában nem gond. Hanem a továbbtanulásnál az ukrán

nyelv ismerethiánya már megbosszulja magát. Itt van az én nagyobbik fiam is. Felvették a főiskolára zenét tanulni, de az ukrán nyelv nemtudása miatt ki kellett maradnia. Ezen kellene valami módon segíteni.

– Tudjuk, a gyerekeken múlik minden felemelkedés. Mit kívánnak tenni annak érdekében, hogy ne legyen ilyen elkeserítő a helyzet?

– Az általános iskolákban szinte minden osztályban van cigány gyerek. Ott nincs is gond velük. Csak utána nem folytatják a tanulást. Nemrég létrehoztunk egy külön óvodát és iskolát, ahol csak roma gyerekek tanulnak. Jelenleg már közel ötvenen járnak ide, ami azt

jelzi, megszokták, megkedvelték. Egész héten itt vannak reggeltől délutánig tanulnak. Csak hétvégén mehetnek haza. Eleinte persze a szülők hazalopták őket, de aztán megismerve és megértve a körülményeket, elfogadták ezt a formát. Úgyhogy van esély a változásra, még ha nehezen is. Néha tényleg arra gondolok, abba kellene hagynom. Elegem van abból, hogy egyedül harcolok sokak érdekében. Ott a munkám, a kommunális üzemnél vagyok gépkocsivezető és vezénylen a brigádomat, van elég gondom. De aztán a feleségem mindig rábeszél, hogy folytassam.

Csillei Béla

In memoriam Dr. Kollár József

„Látjátok feleim, egyszerre meghalt és itthagytott minket magunkra. Megcsalt. Ismertük őt. Nem volt nagy és kiváló, csak szív, a mi szívünkhöz közel álló. De nincs már. Akár a föld Jaj, összedőlt a kincstár.”

Tisztelt Gyászoló Család! Tisztelt Összeültek!

Gyászolunk! Ez évben már negyedszer állunk hivatalunk kiválóságainak koporsójánál. Augusztus 29-én veszítettünk el egy nem hétköznapi családapát, ki egyben örökké mosolygós, szolgálatkész, nagytudású kollégánk is volt.

Dr. Kollár József, mit is írtál magadról? Százaz tényeket: 1942. október 21-én született Újszászon. Biológia-földrajz szakos tanári diplomát Szegeden kaptad kezdedhez. Pedagógusként Újszászon, majd Szajolban tanítottál, 1969-től közhivatal, közben tanulás az ELTE-n. Doktorátus a szociális és kisebbségi munkaterületről, 1988. ENSZ-HABITAT emlékérem munkád elismeréseként.

Pedagógus házasság: két gyermek, Attila és Ildikó. Számos tudományos szakmai munka. 1991-től hivatalunk kinevezett főtanácsosa.

Ennyi lettél volna csupán, mit magadról elmondta másoknak? Nem. Ez kevés dr. Kollár József megismeréséhez. Először is nekem mindig szolgálatkész, teniakaró, huncutan mosolygó kollégám maradsz. Élveztem a Veled való találkozásokat. Tudod, mikor oldalt fordított fejjel, félrőbőrcs csúsztatott szemüveged fölött kérdően néztél rám. Éreztem, hogy már a válasz birtokában vagy. Tudtad, hogy beszélgetésünknek csak egy vége lehetett: akaratod érvényesülése.

Így is volt rendjén. Hivatástudatodnak, meggyőződésednek olyan ereje volt, aminek nem lehetett, de nem is kellett ellen-

állni. Te igazoltad bennem Eötvös József azon állítását: „Nem az, kinek sok eszméje, de kinek egy meggyőződése van, az válhat nagy emberré.” Egész lényeddel sugároztad, hogy a gyűlölet és ellenszenv helyét a szeretet és együttérzés nemesebb érzéseinek kell felváltania, mert akiket elválaszthatatlanul összeköt a sors, azok a közös jólétet csak az összetartásban találhatják fel, mert a népek hivatása nem egymás gyűlöletében, hanem egymás szeretetteljes támogatásában található megoldását, mert sehol sem alkalmazható jobban azon latin közmondás, hogy „a népek életében a viszályon örülő harmadik nem más, mint az uralomra törekvők zsarnoksága.”

Igaz magyarként láttad, hogy jövőnk fontos feladata a nemzetiségekkel való kapcsolat rendezése. Hatalmas ismeretanyagot, mit személyes közvetlen tapasztalásokkal szerezte, tudományos igényességgel vetetted papírra, remélem nem haszontalanul. Nagyön szeretted a cigányokat. Ezt nem csak érdekképviselőként, hanem felvilágosító, fáradtságot nem kímélő pedagógusként tetted.

Két történetet had említsek: Tudtad, hogy Szombathelyen személyesen találkozom a katolikus egyház fejével, II. János Pál pápával. Szaladtál Pécsre, majd Pestre hoztad boldogan a cigány nyelven írott Bibliát azzal, hogy adjam át a pápának, lássa, kik is a cigányok.

Könnyes szemmel mesélted, hogy a magyar gyerekek a teljesen béna, tolókoszhoz kötött román cigánygyerekeket hogyan vitték kézben a Balaton vizébe, s milyen szeretettel foglalkoztak velük.

Idei mesterművedet is láttam Székelyudvarhelyen. Színpadi bemutató sugározta, hogy mi magyarok békességben és jó-módban kívánunk élni, és azt kívánjuk, hogy szomszédjaink is jólétben éljenek.

Rajongásig szeretted családodat. Feleséged mindig hű segítő társad volt.

A kegyetlen halál nem engedte, hogy befejezd életművedet, félbeszakadt minden. A sors félrehúzta a kezedet.

Engedd meg, hogy gyermekeidhez szólva, Kosztolányi egyik versével búcsúzzak tőled:

Tanár az én apám

Tanár az én apám. Ha jár a vidéki városban, gyermekek köszöntik ősz fejét, kicsinyek és nagyok, régi tanítványok, elmúlt életükre emlékezve lassan leveszik kalapjuk. Mint az alvajárók, kik másfelé néznek. Hentesek, ügyvédek, írnokok, katonák, s olykor egy országos képviselő is. Mert nagy az én családom. Nagy az én családom. Kelettől-nyugatig, nyugattól keletig. Nagy a mi családuink. Mikor vele megyek, fogva öreg karját, vezetve az úton, a szívem kitágul s szívek közt énekel elhagyott szívem. Az én édesapám az emberek apja, s én az embereknek testvére vagyok.

Soha el nem felejtünk. Nyugodjál békében. Isten Veled!

Dr. Skultéty Sándor
címzetes államtitkár,
köztársasági megbízott

H A T P O N T

Tapintható és érzékelhető bizonyos politikai érettség és kijózanodás, alapvető kérdésekben pedig az egységre való törekvés, s így egy olyan közös útkeresés az egész cigányság érdekeinek súlypontjai mentén az ország cigányszervezeteinek és vezetőinek túlnyomó többségénél, amely reményekre jogosít

Vajon miért? Véleményem szerint azért, mert a rendszerváltást követő három esztendő sikertelen próbálkozásai, útvesztői, a cigány szervezeteknek és vezetőiknek ide-oda csapódása, hol a Roma Parlament, hol meg a Roma Fórum megfeneklett erőfeszítései ráébresztették a cigányságot a legfontosabbra: zsákutca, vazalusság, szemfényvesztés, mézesmadzag, végsősorban a cigányság elárulása, a pártérdekek mentén való felhasználásuk.

Már az 1990-es választások során is bebizonyosodott: csak addig van szükség a cigányok szavazataira, amíg hozzásegítik őket a hatalom székeihez, utána hátat fordítanak.

Gyorsította a cigányság és szervezeteinek a kiábrándulását a sok beváltatlan ígéretés, amelyet hol innen, hol onnan tapasztaltak. Reményeik szertefoszlottak, mert csak azt látták, hallották és tapasztalták, hogy a Roma Parlamentben is, a Roma Fórumban is torzsalkodnak, eszik egymást a vezetők, és különböző etikátlan, olykor még a sikkasztás gyanúját sem nélkülöző hírek lengték be egyesek tetteiről az országot.

Igazak voltak-e vagy sem, ki tudja. Nem szólt róla a fáma, fátylat dobtak rá, elfelejtik. Közben egyik és másik cigány csúcsszerv vezetői azzal dicsekednek, hogy többtízezres (!) tagsággal és szervezettel rendelkeznek. Ezek a szervezetek hol ide, hol oda csapódtak, s oda mennek, ahol valamit ígérnek. Végül is kisemmizettek maradtak. Ez a mánia is elmúlt. Most itt állnak lemeztelenítve, jórészt kihúzva talpuk alól a szervezeteket.

Közben a vidék Magyarországnak tisztességesen, a demokratikus játé-

Magyarországi Romaszervezetek Országos Tanácskozása

szabályokat megtartva szerveződik hál' Istennek a cigányság. Egy-egy országos tanácskozás már bizonyítja: kezd felnőni egy fiatal értelmiségi cigány nemzedék, amely elkötelezetten, ám felkészülten politizál. Felerősíti a cigányvezetők felelősségérzetét az 1993. július 7-én elfogadott nemzeti és etnikai kisebbségi törvény. Úgy ítélem meg, hogy ezzel új korszak kezdődik a magyarországi cigányság történetében, s lezárult az előtörténete. Bár kétségtelenül igaz, hogy csak kilencven nap múlva lép

hatályba e törvény, de számunkra minden nap késedelem, ha megéretését, elfogadását nem magyarázzuk, ha nem készítjük fel a közvéleményt a fogadására, ha nem értetjük meg, milyen feladatok hárulnak belőle a cigányszervezetekre, az önkormányzatokra, a polgármesterekre stb.

Röptül az idő, nyakunkon az országgyűlési, a települési (s ami most különösen fontos!) a cigány önkormányzatok megválasztása. Ez, de főleg a cigányság összefogása, érdekeinek felismerése és érvényesítése ve-

zette a Száztagú Budapest Cigányzene-
nekar Országos Kulturális Egyesületet,
hogy kezdeményezze a magyar-
országi romaszervezetek országos
tanácskozását. Erre augusztus 13-án
és 14-én sor is került.

Negligálódott-e ezzel a Roma Parlament,
vagy a Roma Fórum? Nem egy újabb
roma csúcsszervezetről van szó. A két
napos tanácskozás elemzésére nem vállalkozhatom.
Csupán néhány lényegi vonásáról szeretnék
szólni. Arról, hogy mit akar, mit szeretne
e tanácskozás, amely az általa megválasztott
szerkesztő bizottság által kidolgozott és
elfogadott állásfoglalást túlnyomó
többséggel szavazta meg.

Nem akar hatalmat! E tanácskozás
szerkesztő bizottsága tisztában van
azzal, hogy az ide meghívott – és
megjelent – százegynéhány roma
szervezet többsége ugyanaz(!) amely
vezetői jelen voltak/vannak a Roma
Parlament vagy Roma Fórum tanácskozásain.
Ahogy a népet, a cigányságot sem lehet
leváltani és kicserélni! A tanácskozás
hat pontból álló állásfoglalást fogadott el.

Nézzük sorjában. Az első pontban
azt hangsúlyozza, hogy a roma szervezetek
megőrzik önállóságukat,

sokszínűségüket, de ami a lényeges,
hogy valamennyi roma szervezet politikai
érdekvédelmi és érdekérvényesítő
feladatot lát el. A következő pontban
a Tanácskozás kinyilvánítja, hogy a
kormányval (s itt a fontos az, hogy a
mindenkori kormányról van szó!!!),
valamint a politikai pártokkal stb.
kölsönös partneri viszony kialakítására
törekszik.

Politikai hitvallás, cigányságunk
létérdeke, amely a harmadik pontban
így fogalmazódott meg: „... elhatárolja
magát minden szélsőséges politikától.”
Mindenféle-fajta és színű diktatúrától,
rasszizmustól, antiszemitizmustól. A
következő pontban megbízást ad a
tanácskozás a Szerkesztő Bizottságnak
arra, hogy a kisebbségi önkormányzatok
megválasztása előkészítő bizottságként
tevékenykedjen. Szó sincs és nem is lehet
a cigányság feletti uralkodásról, hatalomról.
Am szolgálatról annál inkább, hiszen az
Országos Cigány Önkormányzat életrehívása
hosszú, demokratikus, alulról felfelé
történő választás útján jöhet létre,
melynek pillérei: a települések cigány
önkormányzatai! Az ötödik pont szinte
ajánlás, de olyan feladat, amelynek
megoldása, a cigányság

objektív, tudományos alapokon történő
összeszámlálása a mi érdekünk. Végre
így tiszta képünk lehetne arról, hogy
hányan vallják magukat cigánynak e
hazában. És ami a siker érdekében
roppant fontos: az összeírás csak a
cigány szervezetek(!) széles körű
bevonásával történhet.

Kissé bővebben szükséges szólnom a
hatodik pontról, amelyet félreértések,
pedig egyszerű és világos. Az augusztus
14-én megválasztott szerkesztő bizottság
csupán a Magyarországi Romaszervezetek
Országos Tanácsának megalakulásáig segíti
elő és ellenőrzi a nemzeti és etnikai
kisebbségi törvény megtartását és
megtartatását. És nem tovább! Le
szeretném szögezni: sem a szerkesztő
bizottság, sem a megalakuló roma
szervezetek országos tanácsa nem tölti be
és törvény szerint nem töltheti be a
funkciót és azt a szerepet, amely az
alulról választott Országos Cigány
Önkormányzat feladata lesz.

Legsürgetőbb ezekben a kérdésekben
bebizonyítani a cigány vezetőknek a
politikai érettséget, a kompromisszumra
való törekvést, a bölcs toleranciát, s
vállalni a tengernyi teendőből amely
előttünk tornyosul.

Farkas Kálmán

Ollóval írtuk...

F A L F I R K A

Az augusztus végi romanapot a gyulai úti sportpályán töltötte a sarkadi cigányság. A pálya melletti József Attila Művelődési Ház falán „meglepetés” várta őket. Egy falfirka. Az elkövetők a történelemkönyvek lapjairól jól ismert „szobafestő-mázoló” (Hitlert. — a szerk.) hívták segítségül az etnikum ellen. Persze e címzetek mellett nem szerepelt a „feladók” neve. Ahhoz már nem volt bátorságuk. Tönkretenni egy falat, gúnyolódni egy népcsoporttal a háttérből, alattomosan. Olyan ez, mint mikor a párbajban valaki gerinctelenül hátulról támad. Gondolkodom. Hogyan juthat el valaki addig, hogy kimegy a helyszínre, felemeli a kezét, és ír...? Nyilván először az ötlet született meg benne. Hogy miért? Talán egy kellemetlen emlék miatt. Vagy mert valakitől

azt hallotta, hogy a cigányok rosszabbak, mint ő. Ki tudja? Tény, hogy nem szimpatizál ezzel a népcsoporttal, és ezt most nyilvánosságra hozta. Csakhát kétlem, hogy ezzel megoldódott a problémája. Vagy mégis? Kellemetlen perceket okozott egy ünnepségen olyanoknak is, akik jöllehet, sohasem ártottak sem neki, sem másnak. Elültetett bennük is egy magot. A gyűlölet magját. És ezzel nem a békés egymás mellett élést, hanem az eltávolodást, az ellenségeskedés elmélyülését szolgálta. Ez pedig nem segítség a magyar lakosságnak sem. Csupán egy bizonyítványt állított ki rólunk: a magyarok között is vannak primitív, ostoba emberek...

Magyar Mária
Békés Megyei Hírlap
1993. szeptember 6.

Kinek kell a cigányság?

Jászsági cigánynapra gyűltek össze a régió cigányvezetői, különböző szervezeteik képviselői szeptember 11-én Jászberényben, az Ifjúsági Házban. A politikai fórum előtt szentmisén vettek részt, ahol Mezőcsát plébánosa, aki maga is cigány, tartotta a szentbeszédet. Az Ifjúsági Házban a rendezvény egyik fővédnökét, **Kálmán Attila** államtitkárt, a Kulturális Minisztérium képviselőjében is köszöntötték. Ott volt a Felső-Jászság országgyűlési képviselője **dr. Kis Zoltán**, **Hága Antónia** és **Horváth Aladár** parlamenti képviselők, a Lungo Drom két vezetője **Farkas Flórián** és **dr. Pálfi Miklós**, **Lakatos Menyhért** író, s a házigazdát képviselő **Rácz Tamás**.

A politikai fórum hű tükörképe volt annak a sokszínűségnek, nézetkülönbségnek, politikai szándéknak, ami ma a cigányság szervezeteit jellemzi. Egymásnak ellentmondó vélemények, álláspontok hangzottak el, vita alakult ki. Jól érzékelhetővé vált a cigány értelmiség szerepe és felelőssége. A választási harc ugyanis már javában tart. A 360–380 ezer cigányszavazó biztos döntően befolyásolhatja a választások eredményét. A közel 200 cigányszervezet viszont széttagoltan semmire se jut. Ám ha egymásra találhatnak, ha acsarkodás helyett a cigányság érdekeit szem előtt tartva összefogva lépnek fel, szavazataikat saját felemelkedésük zálogaként adják, akkor véget érhet a pusztulási folyamat. Lakatos Menyhért szavaival élve: a nemzet eltartottjaiból állampolgárok szeretnénk lenni. Sarkosan fogalmazva a hatalom két dolgot tehet a cigánysággal, vagy eltartottként megtűri – s akkor semmi se változik –, vagy kiirtja őket.

Nyilvánvalóan egyik megoldást sem lehet elfogadni. dr. Kis Zoltán szerint a lehetőséget kell megteremteni számukra a munkához, a kultú-

rálódáshoz, az élethez. A romák lehetőség birtokában már számtalanszor bizonyították, hogy tehetségben, tenniakarában nem maradnak el más etnikai csoportok mögött. Kálmán Attila államtitkár is arról beszélt – emlékezve egykori pedagógusi élményeire –, hogy a cigány kultúra nélkül Európa lenne szegényebb. Szerinte a magyar nemzet része a cigányság, velük együtt kell a jövőt meghatározni. A demokrácia fokmérője, hogy hogyan bánik egy nemzet kisebbségben élő csoportjaival. Az oktatáson keresztül kell a felemelkedés lépcsőit megtenni. Felhívta a figyelmet arra, hogy szét húzás helyett fogjanak össze, lépjenek fel egyetemesen, s ne dőljenek be a választáskor a szokásos demagógiának.

Horváth Aladár, a Romaparlament elnöke azt mondta, a cigányság alapvető emberi jogaitól van megfosztva. A munkához, a szociális ellátáshoz való jogait sem gyakorolhatják. A tűzoltás jellegű segélyezés pedig semmilyen megoldáshoz nem vezet. A kérdés komplex – lakás, oktatás, képzés, munkahelyteremtés stb. – megoldást kíván. Ilyen programmal egyelőre azonban egyik párt sem rendelkezik. Hága Antónia azt fejtette, hogy a cigányság pártpolitikai célok áldozata lehet. Épp ezért az érdekérvényesítés rendkívül fontos. Egymásért kell dolgozniuk a cigányszervezeteknek, nem egymás ellen. Farkas Flórián is arról szólt, hogy a cigányság széttagoltsága csak a hata-

A házigazda: Rácz Tamás

Lakatos Menyhért, Kálmán Attila, dr. Kiss Zoltán és Hága Antónia

lomnak jó. A Romaparlamentnek is új szerepet kellene vállalni, hogy a cigányság ne lehessen ismét áldozata a politikának.

Az egymásnak feszülő kérdések érdekes vitát gerjesztettek. Lakatos Menyhért azt mondta, hogy a cigánykérdés megoldásának a kulcsa a tulajdon. Tulajdonhoz – elsősorban földhöz – kell juttatni a romákat, mégpedig az állami gazdaságok földjéből. Megtermelik saját szükségleteikhez a terményeket, dolgoznak, ellátják magukat és családjukat. Horváth Aladár szerint ezzel beskatulyáznák őket, a kérdést nem lehet ennyire leegyszerűsítve megoldani. Kivilágolt a hozzászólásokból, hogy a cigányvezetők milyen fontos szerepet játszanak. Egy-egy faluban irányítani tudják a romákat jó, vagy rossz irányba. Ezért is fontos, hogy aki iskolázottabb, az tisztességgel szolgálatnak tekintse, ha vezetővé választják, ne pedig egyéni felemelkedésük eszközének.

A politikai fórum résztvevői abban viszont egyetértettek, hogy a széttagoltság nem használ nekik. Történelmük során talán most váltak először politikai tényezővé. Ezt a helyzetet viszont okosan kell felhasználni,

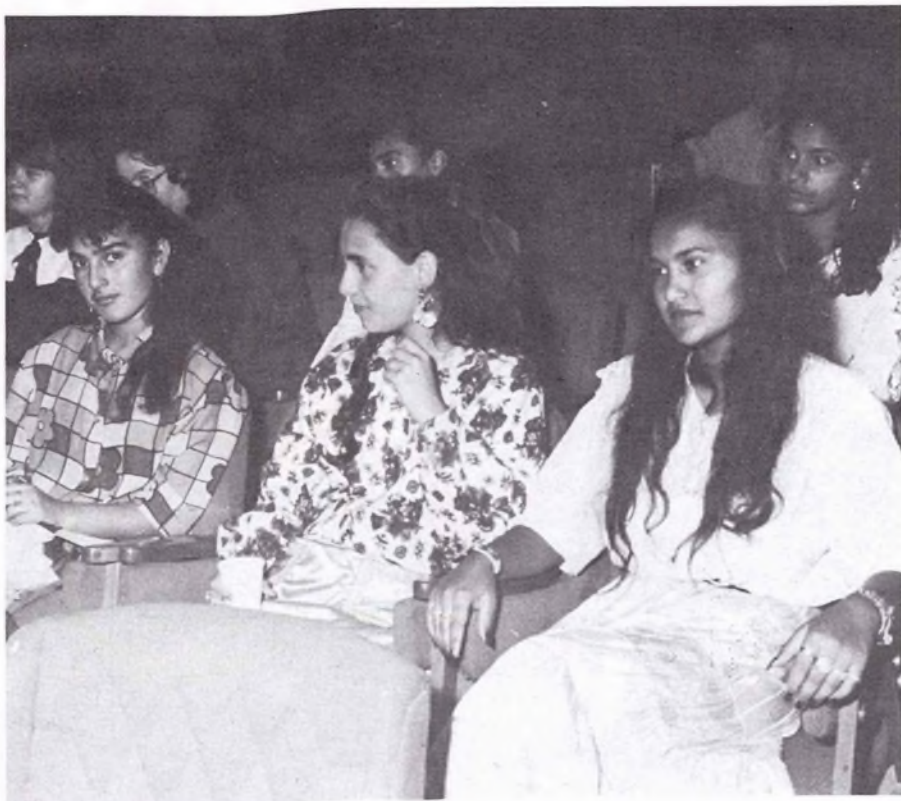
mert még egyszer nemigen lesz lehetőség.

A fórum után kultúrával folytatódott a nap. Színpadra léptek a jánoshidai, jászkiséri, csobánkai, jászberényi együttesek, valamint a Barna Gyöngyök és a Loli Jag szolnoki

folklór együttesek. A cigánybál este színes forgatagával, önfeledt vidámságával ellensúlyozta a délelőtti súlyos politikai témáit.

– SZ –

Fotó: Baráth Károly

A Loli Jag tagjai

ROMANAP

A „Lungo Drom” ez évben immár harmadik alkalommal rendezte meg a Romanapot. Először 1991 augusztusában indította el Szolnokon mintegy hagyományteremtő szándékkal. 1992-ben már 4 településen regionális szervezés keretén belül került megrendezésre, idén pedig 90 településen jöttek össze a romák, hogy politizáljanak, szellemi és ügyességi versenyeken vegyenek részt, előadásokat hallgassanak, jól érezzék magukat.

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani mindazon segítőknek, akik hozzájárultak a rendezvény színvonalához és sikeres lebonyolításához.

Nehéz tanévkezdés

Eljött a szeptember, a gyerekek iskolába, az apróbbak óvodába mentek. Ám ez az időszak sok cigány család számára okozott gondot, hiszen a beiskolázás nem kevés pénzbe kerül. Kondorosi Rudolfal, a szeghalmi cigány családsegítővel két helybeli cigány családot kerestünk fel.

Elsőként a Hunyadi utcában Péli Jánosékhöz tértünk be. A panelből épült családi házban szegényes bútortzat mellett az elhanyagoltság is feltűnő. Beszélgetőpartnerem jobbra a feleség, aki öt gyerekkel van otthon, közülük Edina kilencéves, Jancsika hétéves, ők már iskolások. Roland ötéves, most megy óvodába, a két legkisebb, a hároméves Róbert, és az egyéves Gábor akire felváltva vigyáz az apja és édesanyja. A feleségéből szinte kérdés nélkül is zúdul a panaszáradat.

– Csak a családi pótlékból élünk, amelyik 18.700 Ft. A férjem né-

hány hónapja dolgozik, a szeghalmi gázvezetéképítésnél, havi 6–7 ezer forintot kap. Ebből kellene törleszteni a lakáskölcsönt, ami havi 1850 Ft, ám ezt nem fizetjük egy ideje, vagy ötvenezer forinttal vagyunk elmaradva. A villanyszámlát fizetjük rendesen, a vízdíjjal viszont sárosak vagyunk. Az önkormányzattól kapott pénzből megvettem a gyerekek tankönyveit, füzeteket, vettem nekik egy-egy tréningruhát, cipőt, télikabátot. Sokat nem tudtam rájuk költeni, használt ruhákat inkább az utcabeliektől kapunk. Nem kapom a gyereknevelési pót-

lékot sem, nem tudom, miért. A gyerekek rendszeresen járnak iskolába, napközisek, négy óra után jönnek haza.

– Hogyan mennek neki a közelgő télnék?

– Félve, hiszen semmilyen tüzelőnk nincs. A férjemet ráadásul közlekedési szabálysértésért 10 ezer forintra megbüntették. Ha ezt kifizetem, a gyerekeimnek nem lesz mit enni. Ha nem fizetünk, a büntetést le kell ülnie, és akkor nem tud dolgozni, nem keres. A kevés pénzem úgy osztom be, hogy előre kifizetem a boltban a kenyeret, így az mindig van. A mindennapi étkezéshez valót bizony, gyakran csak újabb és újabb kölcsönökből tudom biztosítani.

A panaszok sora még folytatódik, kétségbevonják az önkormányzat elosztási rendszerének igazságosságát is. A beszélgetés folyamán azonban az is kiderül – és ezen a házaspár össze is vész –, hogy a férj bizony szereti a szeszt, a feleség indulatos szava szerint még az sem érdekli, ha a gyerekeknek

nincs mit enniük. Már kifelé menet kísérőm, Kondorosi Rudolf, aki jól ismeri a családot, megjegyzi, hogy nem kell sokat innia Jánosnak, hogy berúgjon, de valóban ita-
lozó.

*

Következő vendéglátónk **Boda Károly** és családja. A lakás kívülről hasonló az előzőhöz, ám belül – bár itt is hiányos és kopott a bútorzat – rend van, látszik a gondos háziasszony kezemunkája. Itt négy gyerek közül három iskolás, a 14 éves Károly ötödikes, Zoltán többszöri bukás után most negyedik osztályos, Róbert nyolcéves és másodikos, Orsolya nagycsoportos óvodás. A feleség 16 évet dolgozott a Herbáriánál, de jelenleg munkanélküli. A férj korábban a Csepelnél dolgozott, jelenleg a szomszédhoz hasonlóan, a földgázvezeték építésnél dolgozik.

Szeptemberi gondjaikról itt is az asszony számol be.

– Az önkormányzattól 3 ezer forintot kaptam, ez nagyon kevés volt, ebből alig tudtam nekik valamit megvenni a tanszerekből. Kaptam még ötezerforintos utalványt is, de ezen ennivalót kellett venni. A család bevétele 15 ezer forint családpótlék, a férjem fizetése – ami 9 ezer forint körüli – és a nevelési segély kétezer forintja. A la-

kás részleteit, az ezer forintot most kezdjük majd újból fizetni, de van még kétezer forint egyéb kölcsöntörlesztésünk is. Ha a vízdíjat és az ezer forintnál több villanyszámlát is levonom, nem sok marad. Ez a mindennapos megélhetéshez nagyon kevés, ráadásul jön a tél, és még nincs tűzrevalónk. Venni kellene fát, vagy szenet, de miből? Sajnos, volt olyan telünk, mikor napokig nem tudtunk fűteni, egy szobába húzódtunk össze. Akkor a Herbáriánál dolgoztam, és mikor este hazajöttem, nem vettem le a ruhám, olyan hideg volt a lakásban.

Szívesen mennék én is dolgozni, de a legutóbb felajánlott munkát, az Ikarusnál, a takarítónőt sem tudtam elvállalni, mert a gyerekeimet reggel nekem kell ellátni.

– **A gyerekek már nem olyan kicsik, hogy reggel ne tudjanak maguk elkészülni.**

– Sajnos, ez nem így van, a nagyfiúk nem képesek önmaguktól még felöltözni sem. Ha nem vagyok itt-hon velük, még egy kiscatyát sem tudnak felvenni. Ezt mondtam a munkaügyön is, de nem hitték el, pedig ez az igazság. A gyerekek nem napközisek, mert nem tudtam fizetni értük. Bizony az ennivaló is gond, van, mikor kétfélét is tudok főzni, de olyan is akad, hogy még zsíros kenyérre is alig telik. Előfordult, hogy a férjem nem reggelizett, és úgy ment el kubikolni a gázosokhoz.

Két család gondját villantottuk fel, de ez nemcsak rájuk jellemző. A beiskolázás és a közeledő tél komoly anyagi megpróbáltatást jelent minden olyan családnak – legyen cigány, vagy magyar, mert ezen a téren már megvalósult az egyenjogúság –, aki a létminimum határán, vagy jócskán alatta tengődik.

Gila Károly

(Fotóink nem a helyszíneken készültek. — A szerk.)

Klaudia

Pályázatok

A Magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekért Alapítvány pályázatai

I. Nívódíjpályázat

A MNEKA Kuratóriuma erkölcsi és anyagi támogatásban kívánja részesíteni azokat a személyeket, akik a nemzetiségi kultúra, oktatás, tudományos élet, népművelés, hitélet, közösségformálás területén több éves tevékenységükkel kimagasló teljesítményt nyújtottak. A Kuratórium az alábbi tevékenységi formákra kíván kiemelt figyelmet fordítani: - újságírás, pedagógia, képzőművészet, nyelvápolás, hagyományörzés, helyi nemzetiségi kutatás, népművelés, közösség szervezés, hitélet, közélet. (A Kuratórium részletes indoklással ellátott javaslatokat fogad el, a nívódíjra javasoltak nem nemzetiségi állampolgárok is lehetnek.)

II. Kábeltelevíziós műsorok támogatása

A MNEKA Kuratóriuma pályázatot hirdet helyi beszélt dialektusban anyanyelvű kisebbségi helyi kábeltelevíziós műsorok és műsorsorozatok támogatására.

III. Anyanyelvű közfeliratok célpályázat

A MNEKA Kuratóriuma pályázatot hirdet nemzetiségi anyanyelvű utcanévtáblák, intézményi név-, illetve eligazító táblák elkészítéséhez, felállításához való anyagi hozzájárulás elnyeréséért önkormányzatok részére.

IV. Kisebbségi anyanyelvhasználat megkönnyítése érdekében a MNEKA Kuratóriuma pályázatot hirdet megfelelő írógépi betűtípus, illetve számítógépes nyelvi program beszerzésére.

V. Nemzetiségi alapítványok támogatása

A MNEKA Kuratóriuma támogatni kívánja a kis községekben működő, nemzetiségi kultúra ápolását, nemzetiségi anyanyelvi oktatás fellendítését szolgáló alapítványokat, melyek 1993. március 1-ig bejegyzésre kerültek.

VI. Pedagógusok jutalmazása

A MNEKA Kuratóriuma pályázatot hirdet azon pedagógusok számára, akik részt vettek az 1947-es nemzetiségi iskolai rendszer kialakításában.

VII. Cserkészcsapatok nemzetiség programjainak támogatása

A MNEKA Kuratóriuma pályázatot hirdet cserkészcsapatok számára nemzetiségi programok támogatására.

VIII. Jubileumi pályázat

A MNEKA Kuratóriuma pályázatot hirdet 10, 20 stb.. éves jubileumukat ünneplő nemzetiségi hagyományörző együttesek támogatására. Pályázni az együttes eddigi működését, eredményeit, sikereit részletesen bemutató pályázati beadvánnyal lehet.

IX. Kutatási pályázatok

A MNEKA Kuratóriuma pályázatot hirdet nemzetiségi kutatási témák finanszírozására. A pályázók javaslatot tehetnek a kutatandó témára, illetve jelentkezési lapot adhatnak le a kuratórium által kijelölt témakörökben: 1. Az 1945-ös földosztás és a cigányok 2. A kétnyelvű iskolákra vonatkozó 1961. évi minisztériumi körlevél keletkezésének előzményei, körülményei és következményei. 3. Nemzetiségi konfliktusok megelőzésének, feloldásának módja helyi közösségekben. 4. Kisebbségeket sértő feliratok eltávolításának jogi és gyakorlati lehetősége. 5. A nemzetiségi sajtó története 1920-tól napjainkig. 6. A nemzetiségek létszámának alakulása egyes településeken.

A kutatók rövid kutatási tervvel és költségvetéssel pályázzanak.

A pályázatokat az Alapítvány által rendszeresített űrlapon 15 példányban lehet benyújtani 1993. október 15-ig. Levélcím: 1357 Budapest, Pf.: 2.

"Magyarok a cigányokért" „Cigányok a magyarokért"

A Budapest Kőbányai Önkormányzat, Képviselőtestületének Emberjogi-, Kisebbségi Bizottsága pályázatot hirdet "Magyarok a cigányokért" és „Cigányok a magyarokért" címmel. Pályázni lehet visszaemlékezéssel vagy másoktól hallott esetek elbeszélésével, esetleg dokumentumokkal, fotókkal kiegészített írásokkal. Műfaja lehet életrajz, önéletrajz, családtörténet, szociográfiai leírás, szociológiai tanulmány vagy személyes hangú elbeszélés. Kizárólag megtörtént eseteket feldolgozó, tényeken alapuló írásokat várunk!

A pályázat feltételei: állampolgárságra, nemzetiségre és életkorra való tekintet nélkül bárki pályázhat. A terjedelem legkevesebb 3 gépelt oldal (vagy ennél több), de kézzel írott pályaműveket is elfogadunk. Egy pályázó több munkával is jelentkezhet. A pályázatokat az alábbi címre kell beküldeni:

Budapest Kőbányai Önkormányzat Polgármesteri Hivatal
1102 Budapest, Szent László tér 29.

Beküldési határidő: 1994. március 31. A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázó nevét, lakcímét, életkorát, foglalkozását és iskolai végzettségét. A pályaműveket szakértőkből álló bírálóbizottság értékeli.

Díjazás:

1. díj 25 ezer Ft
2. díj 15 ezer Ft
3. díj 8 ezer Ft

Ezen kívül értékes könyvjutalmak is kiosztásra kerülnek. A legjobb írások megjelentetéséről a pályázat meghírdetői gondoskodnak. Eredményhirdetés: 1994. júniusi Szent László napi ünnepségek keretében. Érdeklődni lehet: 1573 333/137, 138, 1 572 124/137, 138.

A Budapest Kőbányai Önkormányzat, Képviselőtestületének Emberjogi-, Kisebbségi Bizottsága pályázatot hirdet "Cigányok a magyar irodalomban" címmel

A téma feldolgozása szabadon választott; bemutatja a cigányok ábrázolását egy irodalmi művön belül, egy író munkásságának tükrében vagy a magyar irodalom folyamatában, egymással összehasonlítva. Elképzelhető a tematikus közelítés is, valamely, a pályázó által meghatározott szempont végigkövetése különböző irodalmi művekben.

A pályázat feltételei: a pályázaton bárki részt vehet. Kérjük, hogy a pályaművön tüntessék fel a nevüket, lakcímüket, életkorukat, foglalkozásukat és iskolai végzettségüket. A pályaművek terjedelme legkevesebb 10 gépelt oldal /vagy ennél több/. A pályázatokat az alábbi címre kell beküldeni: Budapest Kőbányai Önkormányzat Polgármesteri Hivatal 1102 Budapest, Szent László tér 29. Beküldési határidő: 1994. március 31. A pályaműveket szakértőkből álló bírálóbizottság értékeli.

Díjazás:

1. díj: 25 ezer Ft
2. díj: 15 ezer Ft
3. díj: 8 ezer Ft

Ezen kívül értékes könyvjutalmak is kiosztásra kerülnek. A legjobb írások megjelentetéséről a pályázat meghírdetői gondoskodnak.

Eredményhirdetés:

1994. júniusi Szent László napi ünnepségek keretében.

Érdeklődni lehet: 1 573 333/137,138, 1 572 124/137,138.

A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvény rövid értékelése

Tudjuk azt, hogy ezt a törvényt hosszú előkészítő munka előzte meg, melyet a magyar országgyűlés 1993. július 7-én elfogadott. 2/3-os törvényről lévén szó, imponáló egyhangú többséggel, 304 szavazattal, 3 ellenszavazattal, és 8 tartózkodás mellett szavazott az Országház képviselői, törvényhozói. Ez 96%-os többséget jelentett.

Kihez, kikhez szól a törvény, mit takarnak szövegei?

Véleményem szerint e törvény nem más, mint a kisebbségvédelemnek egy olyan keretszabálya, amely megteremtette azokat az alapokat, amelyekre építeni lehet a modern kisebbségvédelmet. Újabb szabadság lehetőséget ad, nemcsak a magyarországi kisebbségek számára, hanem a többségi társadalom polgárainak is. Ez a törvény - amely a szabad identitásválasztáson alapul - lehetőséget teremt arra, hogy a hazai kisebbségek saját kezükbe vegyék sorsuk irányítását. Hogy miként lesz képes ezt tartalommal megtölteni, az a jövő kérdése. Döntő szerep jut a gyakorlati megvalósítás során a magyar közigazgatás számára is. Kérdés, milyen lesz a fogadókészsége?!

A törvény bevezető (preambulum) részében fontos alapelvek kinyilvánítása (deklaráció) fogalmazódik meg: - „a nemzeti és etnikai önazonossághoz való jogot az egyetemes emberi jogok részé-

nek tekinti”, - „a nemzeti és etnikai kisebbségek sajátos egyéni és közösségi jogai alapvető szabadságjogok” - „ezen jogok összessége nem a többség adománya, és nem a kisebbség kiváltsága, hanem az egyén szabadságának és a társadalmi békének tisztelete alapján a más-ság joga”. A törvény megállapítja, hogy a kisebbségek államalkotó tényezők. Kultúrájuk része a magyarországi kultúrának.

Mi a célja a törvénynek?

Célja, hogy megteremtse a kisebbségi lét autonóm megéléséhez szükséges alapokat. Ezen alapok: 1. Identitásválasztás szabadsága 2. Önkormányzatiság 3. Kulturális autonómia 4. Kisebbségjogok közösségi jogokként való elismerése

Mi a törvény alapértéke?

Mindenekelőtt a szabad identitásválasztás. Mindenki szabadon vallhatja magát egyik vagy másik nemzetiséghez tartozónak, esetleg több identitást is vállalhat. A magyarországi kisebbségek körét viszont korlátozza. A 61. szakasz 1. bekezdése szerint, a bolgár, a cigány, a görög, a horvát, a lengyel, a német, az örmény, a román, a szerb, a szlovák, a szlovén, és az ukrán - honos népcsoportnak minősülnek.

Tartalmaz-e a törvény imperatív (kötelező, parancsoló) szabályokat?

Tartalmaz, ilyen pl: amikor a kormányzatnak és az önkormányzatnak feladatokat, kötelezettségeket ruház rá az aktív kisebbségvédelemben, az anyanyelven való minden szintű oktatás, művelődés feltételeinek finanszírozásában. Tehát túllép a kisebbségi kulturális autonómiák hagyományos keretein, amelyeket a nemzetközi kötelezettségvállalások tartalmaznak. A törvény szerint, a kisebbségek településeken és a főváros kerületeiben települési önkormányzatokat, közvetett vagy közvetlen módon létrejövő helyi és országos önkormányzatokat hozhatnak létre. Külön törvényben meghatározott módon kisebbségnek joguk van országgyűlési képviselőre is. A törvény azt is kimondja, hogy bárki mindenkor és mindenhol szabadon használhatja anyanyelvét. Az állam vállalja a kisebbségi anyanyelvű vagy anyanyelvi oktatás többletköltségeit. Az országgyűlés döntése sze-

rinti megosztásban biztosítja a kisebbségi önkormányzatok és a társadalmi szervezetek működését. Létrejön a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Alap, amelynek forrása szintén az állami költségvetés. Felvetődik azonban egy nagyon fontos kérdés, nevezetesen:

Szükség volt-e erre a törvényre, és ilyen formában?

A választ egyértelműen, teljes mértékben megválaszolni nem lehet. Mivel vannak olyan nemzetiségi képviselők, vezetők, hogy a törvény bizonyos pontjait nyugtalanítónak érzik. Ilyen pl: amikor a törvény felsorolja a hazai honos népcsoportokat, ez ellen úgy érvelnek, hogy helyzetük sajátos, ők már szervesen beintegrálódtak a magyar társadalomba. Viszont a nemzetiséghez való tartozást semmilyen módon nem rögzítik. Feszültségek keletkezésétől tartanak a majdan felállítandó kisebbségi önkormányzatok miatt is. Ha arra gondolok, hogy az emberi jogokat biztosító nemzetközi megállapodások (ENSZ Alapokmánya, Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata), csak a minimális alapjogokat tartalmazzák, akkor igen is szükségeltetett, hogy létrejöjjön a törvény. Ugyanakkor minden állam feladata, hogy kidolgozza azokat a formákat, megoldásokat amelyek sajátos kisebbségi problémáik kezelésére a legmegfelelőbbek. A törvény létrejötte véleményem szerint, talán arra is jó lesz, hogy a nyugat és a volt szocialista éra ismételtén átgondolja kisebbségpolitikáját, lásd Európa Közép-Keleti részein történeteket, pl: a Balkán. Fontos tehát a kisebbségvédelem, fontos a nemzeti köztudat, a közösségi önazonosság megőrzendősége. A magyarországi kisebbségek közül a cigányság az, amelynek számáránál fogva, valamint többszörös hátrányos helyzete miatt is élnie kell ezzel az adott lehetőséggel. De csak úgy élünk e lehetőséggel, hogy a törvény gyakorlati megvalósítása során figyelembe kell venni a romák sajátos - nyelve, kulturális, történelmi stb. - érdekegyütteseit, valamint ezáltal elősegíteni a törvény létét vagy nemlétét.

Megjegyezni kívánom, hogy szándékosan nem adtam bővebb tájékoztatást az országgyűlési képviselőről. Hiszen szükséges a választójogi törvény ésszerű módosítása, amely során tényleges lehetőséget nyújt a kisebbségek létszámárányos képviselőre.

Dr. Pálfi Miklós

Európa része

Az örökbefogadásról

Mi a célja az örökbefogadásnak?

Célja az, hogy az örökbefogadó, valamint annak rokonai és az örökbefogadott között családi kapcsolatot létesítsen.

Kit lehet örökbe fogadni?

Olyan kiskorúkat, akiknek szülei nem élnek, vagy akiket szüleiük megfelelően nevelni nem képesek.

Formái:

1. Nyílt örökbefogadás: az örökbefogadásnál az örökbefogadott gyermek szülei hozzá járulnak illetve tudnak az örökbefogadásról.
2. Titkos örökbefogadás: amikor még a vérszerinti szülők sem tudnak gyermekük hollétéről, illetve az örökbefogadásról.

Az örökbefogadás feltételei

1. Az örökbefogadó csak teljesen cselekvőképes nagykorú személy lehet.
2. Örökbefogadni csak kiskorú személyt lehet.
3. Az örökbefogadott személy az örökbefogadás fennállása alatt csak az örökbefogadó házastársa fogadhatja örökbe, az örökbefogadó halála után azonban más személy is.
4. Gyámhatóság engedélye (Köztársasági megbízott)
5. Örökbefogadó egyetértő nyilatkozata arról, hogy örökbefogadják a kiskorú gyermeket aki ezáltal saját gyermekének jogállásába lép (státusz). Ezt a nyilatkozatot csak személyesen lehet megtenni.
6. A gyermek szüleinek valamint a házasságban élő örökbefogadó házastársának hozzájárulása.

Ki nem fogadhat örökbe?

1. Aki a szülői felügyelet megszüntetését vagy a közügyektől való eltiltás kimondó jogerős bírósági ítélet hatálya alatt áll.
2. Ha az a kiskorú érdekeivel ellentétben áll.
3. Közérdeket egyébként sérti.
4. Örökbefogadó személyeknél a családi és az anyagi körülmények nem megfelelőek.

Az örökbefogadás megszűnése

1. A felek kölcsönös megszűnése alapján a gyámhatóság felbontja. (Köztársasági megbízott)
2. Bírósági ítélettel

Dr. Pálfi Miklós

Adj esélyt magadnak!

Amit a pályakezdők munkanélküli segélyéről tudni kell

Ha még nem találtál magadnak állást, fordulj hozzánk, a munkaügyi kirendeltséghez! Ha mi sem találunk számodra munkát, akkor veheted igénybe a pályakezdők munkanélküli segélyét. Jelentkezéset követően adatbázisunkba bekerülnek személyi adataid, iskolai végzettséged és más információk, melyek a munkaközvetítéshez és a segély megállapításához szükségesek.

Ki tekinthető pályakezdőnek?

Pályakezdőnek minősülsz, ha okleveled felső vagy középfokú oktatási intézmény nappali tagozatán, felsőfokú intézmény esti vagy levelező tagozatán, illetve a dolgozók középfokú iskolájában másfél évnél nem régebben szerezted, továbbá akkor is, ha iskolarendszeren kívüli szakmai oktatásban szerezted meg első szakképesítéset, és azóta sem telt el másfél év.

A másfél évbe nem számít bele:

- a katonai szolgálat (sorkatonai, tartalékos és polgári szolgálat),
- a GYED és a GYES,
- ha harminc napon túl betegség miatt keresőképtelen voltál,
- a háromhónapos várakozási idő, amíg a segélyre vártál és munkát kerestél.

De ez még nem elég, mert csak akkor vagy jogosult a pályakezdők munkanélküli

segélyére, ha dolgozni akarsz és jelenleg nem tudunk állást biztosítani számodra.

Mi a teendő?

Kapsz egy kék könyvet, a munkanélküliek kiskönyvét, amelyet a bejegyzett időpontokban és a visszahívások alkalmával magaddal kell hoznod.

Első jelentkezéset követően három hónap eltelte után folyósítjuk segélyedet, ha elhelyezkedésed érdekében együttműködsz a Munkaügyi Központtal.

A segély összege a mindenkori minimális bér 75%-a, és összesen hat hónapig folyósítható, abban az esetben is, ha másfél éven belül többször válsz munkanélkülivé.

Ha a kirendeltségre behívunk, vagy a felajánlott munkahelyet keresed fel, a helyközi tömegközlekedési eszközzel történő utazásod költségeit megtérítjük.

Amennyiben önállóan keresel állást és azt munkatársainkkal előre megbeszéled, akkor is részesülhetsz költségterítésben.

Mit jelent a kirendeltséggel való együttműködés?

- a kirendeltségen jelentkezel, ahol nyilvántartásba vesznek,
- Te is keresel munkahelyet,
- az általunk felajánlott megfelelő munkahelyet vagy képzési lehetőséget elfogadod.

Mi számít megfelelő munkahelynek?

– a szakképzettségednek – ha középfokú végzettségű vagy, akkor a felajánlott képzési lehetőség keretében megszerezhető szakképzettséget is ideértve – megfelel,

– egészségi állapotodnak megfelel,

– a lakóhelyed és munkahelyed közötti oda-visszautazás naponta, tömegközlekedési eszközön nem haladja meg a három órát (amennyiben édesanya vagy, illetve gyermekét egyedül nevelő apuka, ez az időtartam a két órát nem haladja meg).

Szüneteltetni kell a segélyedet:

- ha a kiskönyvben beírt időben, illetve a behívásunkra nem jelentkeztl,
- ha terhességi gyermekágyi segélyben, GYES-ben vagy GYED-ben részesülsz,
- előzetes letartóztatás, elzárás és szabadságvesztés-büntetés esetén,
- alkalmoszerű vagy rövid időtartamú közhasznú munkát vállaltál,
- sor- vagy tartalékos katonai szolgálatot, továbbá polgári szolgálatot teljesítesz.

Meg kell szüntetni a segélyedet:

- ha sikerül elhelyezkedned,
- olyan képzésben veszel részt, ahol a rendszeres támogatás eléri a mindenkori minimális bér összegét,
- az általunk felajánlott megfelelő munkahelyet, közhasznú munkavégzés-, képzési lehetőségét nem fogadod el.

Ne feledd, a pályakezdők munkanélküli segélye csak átmeneti segítség, a lényeg az, hogy állást keress és elhelyezkedj.

Országos Munkaügyi Központ

Az okos cigány (NÉPMESE)

Hol volt, hol nem volt egy szegény cigány. Annyi gyereke volt, hogy nem tudott nekik eleséget szerezni. Így elment a világba, hogy valami kereset után nézen. Ahogy megy, bandukol az erdőben, találkozott egy ördöggel.

– Hová mész, te cigány? – kérdezte az ördög.

– Megyek valami munkát keresni.

– Gyere hozzánk, – mondta az ördög: három nap három évet fog kitenni és aztán fogok neked adni egy zsák aranyat.

Mikor az ördög házához értek, az ördög anyja már várta őket. Biztos volt benne, hogy a cigány úgysem fogja bírni három napig azt a munkát, amelyet adnak neki. De addig is, legalább ingyen dolgozik. A cigány tudta ezt. Este azt mondja a cigány az ördögnek:

– Most mutatok neked valamit, hogy meglásd ki vagyok.

– Először én – válaszolta az ördög, és mindjárt megkérdezte – Cigány, melyikünk tud nagyobb kiáltani? – kiáltott az ördög akkorát, hogy a cigány majdnem esztét veszítette.

– Figyelj ide, ördög! – szólt a cigány, mikor kissé magához tért – Akarod, hogy szemed és füled legyen nekem?

– Akarom – felelte az ördög.

– Akkor kösd be a szemed és a füledet, mert ha én kiáltani fogok, mindjárt megvakulsz, és megsüketülsz.

Az ördög bekötötte a szemét és a füleit. Ekkor a cigány elővette zsebéből a kalapácsot és jó erősen fejbe ütötte vele az ördögöt.

– Jaj, cigány, ne kiáltás akkorát, mert mindjárt megbolondulok – jajgatott az ördög.

Kis idő múlva megszólalt az ördög: látod ezt a buzogányt; most nézzük meg, ki tudja magasabbra feldobni, te vagy én?

– Csináld, ördög! – mondta a cigány.

Fel is hajtotta az ördög, és bizony, jó csomó időbe telt, amíg visszaérkezett a földre. Ekkor megfogta a cigány, felnézett az égre és ezt kiáltotta: – Nyisd ki kedves édesbátyám a kapudat, te úgys kovács vagy. Most dobok fel neked

annyi vasat, hogy elég lesz neked, ameddig élsz, szegeket csinálni belőle.

– Meg ne tedd cigány, ijedt meg rögtön az ördög, hát hogy gondold te, hogy az én buzogányomat csak úgy eldobjad?

Aztán elindultak hazafelé, ettek – és a cigány lefeküdt aludni. Kérdezi az ördögtől az anyja:

– Fiam, mit tud a cigány?

– Jaj, anyám – feleli az ördög, – többet tud, mint én. Akkorát ordított, hogy majd a világ rámszakadt. A buzogányomat meg a bátyjának akarta feldobni az égbe.

Másnap azt mondja az ördög a cigánynak:

– Menjél és hozzál vizet anyámnak, mert mosni akar.

A cigány fogta az ásót, lapátot és a vállára véve, elindult ki a mezőre. Ott elkezdett egy kutat ásni. Jön az ördög és megkérdezi:

– Mit csinálsz, cigány?

– Viszek egy egész kutat az anyádnak, hogy fulladjon bele.

– Ne tedd ezt, inkább ne csinálj semmit – kérlelte az ördög ijedten. – Majd inkább én viszek anyámnak vizet.

– Kedves fiam, mi van a cigánnyal? – kérdezte az anyja.

– Jaj anyám, – válaszolta az ördög, – egy egész kutat akart neked elhozni, hogy te belefulladj.

Másnap elindultak az erdőbe, fát hozni az ördög anyjának. Fogott a cigány egy nagy kötelet és körülszaladván az erdőn, körülkerítette a fákat.

– Mit csinálsz cigány? – kérdezte meglepten az ördög.

– Az egész erdőt elviszem anyádnak, majd bolond leszek mindig fáért mászkálni. Így egyszerre odaviszem neki, hogy égjen meg a sok fán.

– Ne tedd ezt cigány, ha istent ismersz, inkább ne csinálj semmit – szólt az ördög.

Hazaértek, ettek, majd a cigány lefeküdt aludni.

– Jaj, anyám, megeszi a fejemet – panaszkodott a másik szobában az ördög: sokkal többet tud nálam, és sokkal erősebb.

– Figyelj ide, gyermekem – szólt az anyja. – Most éppen alszik, fogd a buzogányodat és üss vele teljes erődből a fejére.

A cigány azonban, aki hallgatózott, meghallotta ezeket a szavakat. Fogott egy rézüstöt, beletette az ágyába és rátette a kalapját. Aztán behúzódott a sarokba, a kuckóba. Az ördög aképpen cselekedett, ahogyan az anyja mondta. Csak úgy szikrázott a rézüst.

– Na, agyonütöttem – mondta.

Másnap reggel rémülten látják, hogy jön kifele a szobából a cigány. Az ördög megkérdezte tőle:

– Hogy aludtál?

– Nem valami jól – felelte. – Nagyon sok a bolha nálatok és egész éjjel csípték a fejemet.

– Fiam, fizesd ki azonnal – szólt az ördög anyja – , mert ez képes megenni mindkettőnk fejét.

A cigány kapott egy zsák aranyat és az ördög még arra is hajlandó volt, hogy a cigányt, zsákkal a hátán nyakába vegye és hazavigye, csak hogy minél előbb megszabaduljon tőle. Ahogy az ördög visszafelé ballagott találkozott a rókával.

– Jaj, ördög, de hülye vagy te – mondta neki a róka. – Tisztára bolonddá tett téged a cigány, pedig ha adtál volna neki egy pofont, rögtön szörnyethalt volna.

Visszafordult erre nagy dühösen az ördög, de a cigány már messziről észrevette.

– Jaj, gyorsan gyermekeim, jajgatott a cigány, gyorsan vegyétek elő a kalapácsot, ásót, lapátot, üllőt és ordítsatok mind egyszerre: jajj, de nagyon régen etünk már ördöghúst. – Az ördög megijedt és visszaroht. Újra találkozott a rókával és így szólt hozzá:

– Ej, te engem becsaptál, meg akartál etetni engem a cigány gyermekeivel – , és az ördög agyonütötte a rókát. Aztán hazament az anyjához.

A cigány pedig boldogan élt tovább a gyerekeivel, és tán még most is él, ha meg nem halt.

A bosszút álló kismacska

Volt egyszer egy anyamacska. Az egyik napon fialt egy szép kiscicát, de sajnos, megdöglött a fialásba. A kismacskát a gazdái etették. A cica már elég nagy. A szomszéd macskák mindig csúfolták, amiért nem tudott va-

dászni. Ezért elhatározta, hogy megtanul vadászni. Sikerült is neki egy egeret fogni, de a többi macska elvette tőle. A cica úgy döntött, többé nem engedi magát. Másnap újra jöttek hozzá. A cica most nem hagyta magát, és megcsikarta őket. A többi macska ott hagyta, és soha többé nem bántották. A cica boldogan élt, amíg meg nem halt.

Farkas Anikó, 11 éves, Tiszaroff

Kedves Gyerekek!

Ugye tetszett ez a kedves kis mese? Nos, talán el sem hiszitek, de Anikó ugyanolyan kisgyerek, mint amilyenek ti vagytok. Ha közöztetek is van, aki szeretné megmutatni a többieknek, hogy ő is tud ezekhez hasonló meséket írni, nos tessék, csak küldjétek el nekem bátran. A legügyesebb meseíró – mint a mesében –, jutalmat kap.

Várom az írásaitokat!

Éva néni

Marolisz Művésztelep

A Művelődési és Köznevelési Minisztérium kisebbségi főosztálya, a Kölesdi Önkormányzat, a Fagyöngy Bt., **Kellényi Elemér**, **Holocsy Lajosné**, a Gyermeküket egyedül nevelő szülők egyesü-

tének főtájkára támogatásával nyithatta meg a **Magyarországi Romák Liberális Szervezete** a kölesdi Marolisz Művésztelepet.

Megnyitóbeszédet mondott Herényi Károly kormányreferens, Kerékgyártó István művészeti kritikus, dr. **Aczél Endre** a MKM osztályvezetője és **Bogdán Béla** főtanácsos. A művésztelepet

Kocsis György, Kölesd polgármestere avatta fel.

A megnyitó hangulatának emeléséhez **D. Horváth Géza** festőművész és **Nagy Zoltán** kerámikusművész kiállítása, valamint **Dilinkó Gábor**, **Dombi Lajos**, **Oláh Mara**, **Széchenyi Galántai Ákos** festőművészek, **Nagy Zoltán** kerámikusművész tanítványai és **Jakab Gusztáv** üstkészítő szakmai bemutatója járult.

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot
..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj egy évre:
114 Ft, fél évre: 57 Ft

A megrendelőlapot és az előfizetés díját a szerkesztőség címére kell eljuttatni:

5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Telefon/fax: 56/420-110

Előfizethető rózsaszínű postai utalványon.

*Megrendelőink között az
év végén
1 db 5000 Ft-os,
1 db 4000 Ft-os és
1 db 3000 Ft-os
vásárlási utalványt
sorsolunk ki!*

Kaleidoszkóp Kiadó

Korlátolt Felelősségű Társaság

5000 SZOLNOK

Nagy Imre krt. 8. IX/27.

Tel./Fax: 56/426-501

SZOLGÁLTATÁSAINK:

Újság, könyv, egyéb nyomtatványok
szerkesztése, nyomdai előkészítése,
nyomdai munkái, kiadása.
Reklám és marketing menedzsment,
irodaszervezés.

EXPRESSZ SZOLGÁLTATÁSAINK:

Centrum Áruház, Szolnok

Bélyegző, névjegykártya-, kitűző-,
igazolványkészítés. Védőfóliázás, hőkötés,
műanyag-és fémspirálozás, betűkivágás,
képkeretezés, paszpartúravágás,
dekorációs munkák, fénymásolás.

Országos vásárok naptára

1993. szeptember 18 – október 13.

Szeptember 18. (szombat)

Alsónémedi	oák.
B.Kiliti	av.
Bercel	oák.
Debrecen	av.
Fajsz	oák.
Mernye	ok.
Nagyrábé	ok.
Pécs	oá.-av.
Sárbogárd	oák.
Szabadhidvég	oák.
Szeged-Kkd.	oá.
Zirc	av.

Szeptember 19. (vasárnap)

Alsónémedi	av.
Bátonyterenye	av.
Böhönye	oák.
Debrecen	av.
Dunaföldvár	oák.
Győr	av.
Győr-Csanak	bv.
Hódmező- vásárhely	av.
Ikrény	bv.
Jászapáti	av.
Jászfényszaru	bv.
Jászladány	oák.
Jászszentandrás	bv.
Kaposvár	ok.
Kenderes	oá.
Kengyel	oák.
Kiskőrös	av.
Kiskunfélegy- háza	av.
Kőtelek	oák.
Kunszentmiklós	oák.
Miskolc	av.
Mórahalom	oák.
Nagykanizsa	av.
Nyíregyháza	av.
Ózd	av.
Öcsöd	oák.
Pécs	oá.-av.
Sopron	av.
Sülysáp	oák.
Szabadszállás	av.
Szászvár	av.-oák.
Szeged	av.
Szolnok	av.
Terény	oák.
Tömörkény	oák.
Turkeve	av.
Vác	oák.

Szeptember 20. (hétfő)

Kapuvár	oák.
Lovászpátona	oák.
Mándok	oák.

Szeptember 21. (kedd)

Hatvan	oák.
Mihályi	oák.

Szeptember 22. (szerda)

Nyíradony	oák.
Zalalövő	ok.

Szeptember 24. (péntek)

Dévaványa	oá.
-----------	-----

Szeptember 25. (szombat)

B.Kiliti	av.
Debrecen	av.
Elek	oák.
Jászárokszállás	oák.
Kőröstarcsa	oák.
Mezőberény	av.
Pécs	oá.-av.
Szabadhidvég	oák.
Zabar	oák.

Szeptember 26. (vasárnap)

Alattyán	bv.
Apátfalva	bv.
Becsvölgye-	
Pajzsszeg	bv.
Békéscsaba	av.
Békés- szentandrás	oák.
Búcsúszentlászló	bv.
Csesztreg-	
Kerkaujfalu	bv.
Csongrád	av.
Csorna	av.
Debrecen	av.
Győr	av.
Győr-	
Gorkijváros	bv.
Hatvan	av.
Hódmező- vásárhely	av.
Jászsáló-	
szentgyörgy	oák.
Jászfényszaru	oák.
Kaposvár	av.
Karcag	oák.
Kisújszállás	av.
Kunhegye	av.-oák.
Miskolc	av.
Nagykőrös	oák.
Nyíregyháza	av.
Pásztó	av.
Pécs	oá.-av.
Pilis	oák.
Szeged	av.
Szolnok	av.
Tamási	oák.-av.
Tápiógyörgye	oák.
Tompa	bv.
Tömörkény	bv.
Vecsés	oák.
Zalaszentgrót	oák.

Szeptember 27. (hétfő)

Lenti	ok.
Martonvásár	oák.

Szeptember 28. (kedd)

Zirc	bv.
------	-----

Szeptember 29. (szerda)

Lenti	av.
Zalalövő	ok.

Szeptember 30. (csütörtök)

Kisbér	oák.
Szany	ok.

Október 1. (péntek)

Gyula	oák.
Hódmező- vásárhely	oá.

Október 2. (szombat)

B.Kiliti	av.
Békéscsaba	oák.
Abony	oá.
Debrecen	ok.-av.
Füzesabony	av.
Gyula	av.
Jászberény	av.
Marcali	av.-mgv.
Nyergesújfalu	bv.
Pécs	oák.-av.
Szalmár	oák.
Zirc	oák.

Október 3. (vasárnap)

Bak	av.
Berhida	oák.
Cegléd	av.
Debrecen	ok.-av.
Gyomaendrőd	oák.
Győr	av.
Hódmező- vásárhely	av.
Jászapáti	oák.
Jászberény	av.
Kaposvár	oá.
Kapuvár	av.
Kiskunhalas	oák.-av.
Kóka	oák.
Kóny	bv.
Lajosmizse	oák.-av.
Miskolc	av.
Nagyigmánd	bv.
Nagykőrös	av.
Nyíregyháza	av.
Ózd	av.
Pécs	oák.-av.
Rakamaz	oák.
Rábakecöl	bv.
Szeged	av.
Szendrő	bv.

R Ö V I D Í T É S E K

av.	=	autóvásár
bv.	=	búcsúvásár
mgv.	=	munkagép vásár
oá.	=	országos állatvásár
oák.	=	országos állat- és kirakó vásár
ok.	=	országos kirakó vásár
osk.	=	országos sertés- és kirakó vásár

Szentes	av.
Szolnok	av.
Tiszabercel	oák.
Tizakécske	av.
Tiszaroff	oák.
Törökszent- miklós	av.

Október 4. (hétfő)

Csongrád	oá.
Dombrád	oák.
Füzesabony	oák.
Kiskőrös	oák.
Kóny	bv.
Kölce	oák.
Tiszacsege	oák.

Október 5. (kedd)

Abaujszántó	oák.
Bátonyterenye	oák.
Cegléd	oá.
Dombrád	oák.
Nagyecsed	oák.
Nagykanizsa	oák.
Pocsaj	ok.
Tiszaluc	oák.

Október 6. (szerda)

Kaba	ok.
Miskolc	oák.
Tornyiszent- miklós	ok.
Tura	oák.
Veszprém- varsány	oák.
Zalalövő	ok.

Október 7. (csütörtök)

Encs	oák.
Ónod	oák.
Tiszafüred	oá.
Véztő	oák.
Zalakomár	oá.

Október 8. (péntek)

Sásd	oák.-av.
------	----------

Október 9. (szombat)

B.Kiliti	av.
Báta	oák.
Bátaszék	oák.
Csákvár	oák.
Debrecen	av.
Dévaványa	oák.
Jászberény	oák.
Nagybaracska	oák.

Nagykörü	oák.
Nyíracsad	oák.
Ózd	oák.
Pécs	oá.-av.
Tiszanána	oák.
Törökszent- miklós	oák.

Október 10. (vasárnap)

Besenyszög	oák.
Békéscsaba	oák.
Dabas	oák.-av.
Debrecen	av.
Fertőújlak	bv.
Gödöllő	osk.
Győr	av.
Hatvan	av.
Hódmező- vásárhely	av.
Igrici	bv.
Jászdózsa	oák.
Jáskarajenő	oák.
Kisbajcs	bv.
Kiskunfélegy- háza	oák.
Lasztonya	bv.
Marcali	av.
Maroslelle	bv.
Miskolc	av.
Nyíregyháza	av.
Pásztó	oák.
Pécs	oá.-av.
Szeged-Kkd.	ok.
Szeged	av.
Szendrő	bv.
Szentes	oák.
Szolnok	av.
Tiszaderzs	bv.
Tura	av.
Zalaegerszeg	av.

Október 11. (hétfő)

Győr	oák.
Mezőkövesd	oák.

Október 12. (kedd)

Gönc	oák.
Nádudvar	ok.
Zalaegerszeg	oák.

Október 13. (szerda)

Csorna	oák.
Makó	oá.
Mezőcsát	oák.
Zalalövő	ok.

Kosztics László alkotása